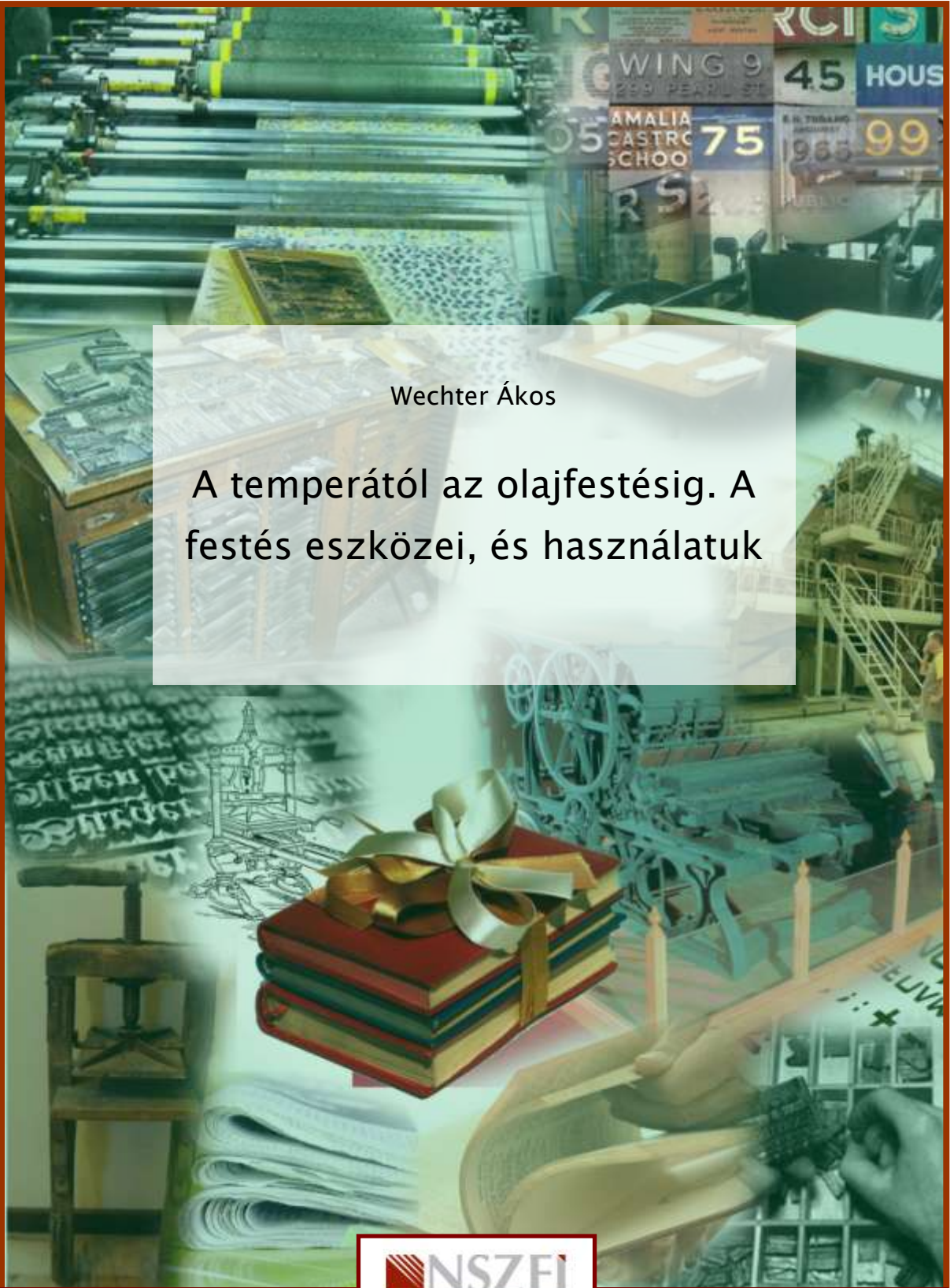

Wechter Ákos

A temperától az olajfestésig. A festés eszközei, és használatuk

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Művészetelméleti alapozás és ábrázolási gyakorlat

A követelménymodul száma: 0980-06 A tartomelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-023-50

A TEMPERÁTÓL AZ OLAJFESTÉSIG. A FESTÉS ESZKÖZEI, ÉS HASZNÁLATUK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Lehetőséget kap iskolájában, szakkörében egy egyéni kiállítás megrendezésére. A kiállító hely túl nagy, nem tudja kész munkáival kitölteni a falfelületet. A rendelkezésre álló idő lehetővé teszi, hogy új képeket fessen a kiállítás nyitásáig, de nem biztos benne, hogy – ha olajfestékekkel dolgozik – időben megszáradnak a művek. Öt új képet kell még festenie: az első kettőt olajjal készíti el (ezeknek még van idejük megszáradni), a fennmaradó három esetében különböző temperafestékeket alkalmaz a gyorsabb száradás érdekében.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A TEMPERA

Sokan azt hiszik, hogy minden fénytelen kép tempera, és minden fényes kép olaj. Pedig a hatásból nem mindig következtethetünk a technikára, lehet fénytelenül festeni olajjal is (pl. szívó alapra), és a tempera is fényesre lakkozható.

A tempera lényege a kötőanyag: az emulzió, amely vizes és olajos anyagok elegyítéséből áll elő. Az olaj és a víz elkülönül egymástól, ez köztudott. Ha azonban az olajat hamuzsírral (káliumkarbonát) keverjük össze, szappan lesz belőle, és a szappan már oldható vízben. Ha pedig lenolajat vízben oldott enyvvvel rázunk össze, emulzió jön létre, s ez vízzel keverhető. Az emulzió az anyagok összekeveredése közben megsűrűsödik, tejszerűvé válik, elveszti áttetszőségét. Száradás után azonban ismét áttetsző lesz. Az első, a szappan, kémiai vegyület; a második, az emulzió fizikai állapot, melyben az apró mikroszkopikus olajcseppek hasonló enyvcseppek között lebegnek.

Temperafestékek készítéséhez kötőanyagnak az emulziót használjuk. Az emulzió vízzel keverhető, hígítható, de megszáradása után a víz nem oldja többé.

Ha természetes anyagok felhasználásával – tojással, kazeinnel – készítünk emulziót, akkor dolgozhatunk olajalapozásra, míg ha enyvvvel, gumi-arábikummal készült úgynevezett mesterséges emulziót alkalmazunk, akkor kréaalapozást kell vennünk, mert a mesterséges emulziók olajalapozáson rosszul kötnek, és a festék könnyen lepereg.

1. ábra. Andrew Wyeth: Krisztina világa (tempera)¹

A temperafestékeket emulzióik alapján különböztetjük meg egy mástól. Az alábbiakban a két leginkább használatos emulzió – a tojás és a kazein alapú – elkészítését részletezzük.

2. ábra. Duccio: Krisztus jelenése (tempera, fa)²

A tojástempera

Ha a tojás fehérjét és sárgáját összekeverjük, a legegyszerűbb természetes emulziót kapjuk. A tyúktojás ugyanis körülbelül 12% fehérjét, 12% olajat és egyéb anyagok mellett még 74% vizet tartalmaz. Ennek a keveréknek önmagában elég csekély a kötőképessége, nem tartja meg a vastagabb festékréteget. Ahhoz, hogy erősebb legyen, a következőket kell tennünk:

¹ Forrás: <http://www.arthistoryarchive.com/arthistory/americanscene/> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

² Forrás: <http://christchurchwindsor.ca/2009/04/>

3. ábra. Thomas Hart Benton: Persephoné (tojástempera, olaj)³

4. ábra. George Tooker: Subway (tojástempera)⁴

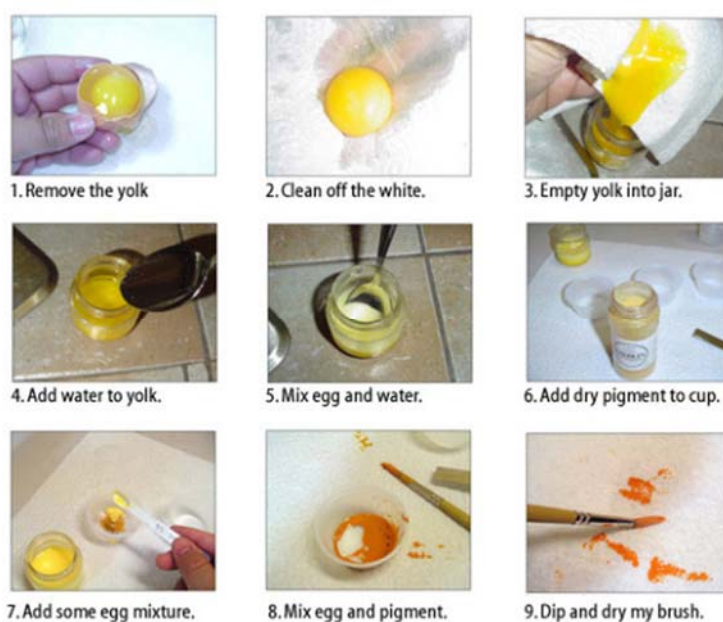
Kettéütünk egy tojást, a fehérjét és a sárgáját beöntjük egy pohárba. A tojás fél héját úrmértékként használva, először megtöltjük lenolajjal, s miután ezt is a pohárba öntöttük, megtöltjük masztixkencével, amit szintén a pohárba öntünk. Végül az egészhez hozzáöntünk kb. két féltőjásnyi vizet. A pohár egész tartalmát összekeverjük, üvegbe töltjük és alaposan osszerázzuk. A gyors penészedés elkerülése érdekében egy csepp szekfűolajat vagy levendulaolajat adunk hozzá, és kész az emulzió. Az emulziót lehetőleg mindig frissen készítjük, mert sokáig nem áll el.

³ Forrás: <http://www.arthistoryarchive.com/arthistory/americanscene/images/ThomasHartBenton-Persephone-1939.jpg> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

⁴ Forrás: <http://calitreview.com/2609> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

5. ábra. A tojástempera-készítés és festés eszközei, anyagai. (A: papír-törőlkendő, B: Pigment, C:ragasztószalag, D: mérőkanál, E: ecsetek, F: vizespalack, G:keverő csésze, H:alapozott tábla, I: tojás, J:festőkész, K:szivacs⁵

6. ábra. A tojástempera-készítés fázisai⁶

⁵ Forrás: <http://www.wetcanvas.com/forums/showthread.php?t=453992> Utolsó megt.: 2010. szept. 24.

⁶ Forrás: <http://www.wetcanvas.com/forums/showthread.php?t=453992> Utolsó megt.: 2010. szept. 24.

A kazeintempera

Sovány tehéntúró, lehetőleg olyat, amely semmi vajat nem tartalmaz, dörzsölőcsészében oltott mésszel összekeverünk, összetörünk. Az arány: 5 rész tehéntúró, 1 rész oltott mész. Az eleinte darabos anyag dörzsölés közben folyóssá válik. Ha sima, egyöntetű és méz sűrűségű, kész a kazein, melyhez tömegével egyenlő mennyiségű lenolaj és masztixkence is keverhető. Ez az emulzió olyan erősen köt, hogy 5–6 rész vízzel hígítsuk, nehogy lerántsa az alapozást. Mindig frissen készítjük, nagyon gyorsan romlik.

7. ábra Alex Colville: *Tengerparti pár (kazein tempera)*⁷

A temperafesték készítése

Egy vastag üveglapra kiöntünk olyan mennyiségű emulziót, amennyi egyszeri használatra szükséges temperafesték készítéséhez elég. Hozzáteesszük a porfestéket, s a kettőt festőkés segítségével alaposan összekeverjük. Ügyeljünk arra, hogy minden porfesték más-más mennyiségű emulzió hozzákeverését igényli.

A temperafestékből mindig csak annyit tanácsos bekeverni, amennyit el is használunk. Ha mégis többet készítünk, akkor gondoskodjunk az anyag légmentes, zárható edényekben, üvegekben, hűtőszekrényben való tárolásáról.

A kereskedelemben kapható úgynevezett kazeinpor és a bolti tubusos temperafestékek minősége igen változó, ha ezek használata mellett döntünk a saját készítésű festék helyett, mielőtt nagyobb mennyiséget vásárolnánk belőlük, próbáljuk ki őket és tájékozódjunk azoktól, akik már ismerik, használják ezeket a termékeket.

⁷ http://cybermuseum.ca/cybermuseum/mycyber/index_e.jsp Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

Temperával tulajdonképpen mindenre lehet festeni, megköt a vásznon, papíron, deszkán, falon is. Legjobb azonban, ha fehér, nem túl zsíros olajalapozásra festünk vele, mert ezen érvényesülnek leginkább könnyed, világos színei. Ha túlságosan szívó az alap, fennáll a veszélye, hogy kiszívja a kötőanyagot a festékből és az lepereg. A temperafesték hígításához vizet használunk, de csak módjával. Ennek megfelelően a temperával való festéshez alkalmasabbak a hosszú szőrű sörte és hajecsetek, mint a rövid szőrűek.

A temperafestés technikája

Mivel a tempera gyorsan szárad, a temperakép fejlesztése nehezebb, mint a lassan száradó olajfestékkel készülő képé. A tempera színei száradáskor megvilágosodnak, nem adnak mély fényű hatást. Ennek folyománya, hogy a temperaképek rajzosabbak az olajképekénél. Nehezebb a temperával olyan festői átmeneteket elérni, mint a nedvesben való festést megengedő olajfestékkel. Többek köz ezen tulajdonságai miatt is, a temperával való festéskor ne a sötétebb, hanem a világosabb színharmóniák felé törekedjünk!

A temperafestés tehát a világos színskála kifejezésére alkalmas. Míg az olajfestésnél a kép tónusa kifejlődés közben a középtónusoktól a sötétebb, mélyebb tónusok felé tolódik el, addig a temperánál a munka önkéntelenül is a középtónusoktól a világos tónusok felé halad.

A temperafesték nem sárgul, legalábbis nem olyan mértékben, mint az olajfesték. Színe nem változik, egyetlen hátránya, hogy megszáradva megvilágosodik. Ezen világosodással munkánk során számolnunk kell.

A temperakép optikai hatása száradás után fénytelen. Ez a fénytelenség a temperafestés fő jellegzetessége, nincs sok értelme tehát a kép belakkozásának, mert ezzel legnagyobb varázsától, fénytelen, tiszta, könnyű színhatásától fosztjuk meg.

Az olaj és a tempera technikát vegyíthetjük is. A temperával aláfestett képet befejezhetjük olajjal. Tudnunk kell viszont, hogy a tempera így elveszti karakterét, inkább az olajfestéshez fog hasonlítani.

AZ OLAJFESTÉK

Az olajfestés technikája

Az olajfesték készítése

Olajfesték nagy választékban kapható a művészellátó üzletekben. Minőségben és árban széles a skála, mielőtt nagyobb mennyiséget vásárolnánk, nem árt tájékozódni. A művészek manapság inkább vásárolják, mint maguk készítik a festékeiket. Ennek nyilvánvaló okai többek között a kényelem és az időmegtakarítás, valamint az, hogy a festékkészítéshez komoly tapasztalat és szakértelem szükséges.

Ha mégis úgy döntünk, hogy házilag állítjuk elő az olajfestéket, úgy a következőképp járjunk el:

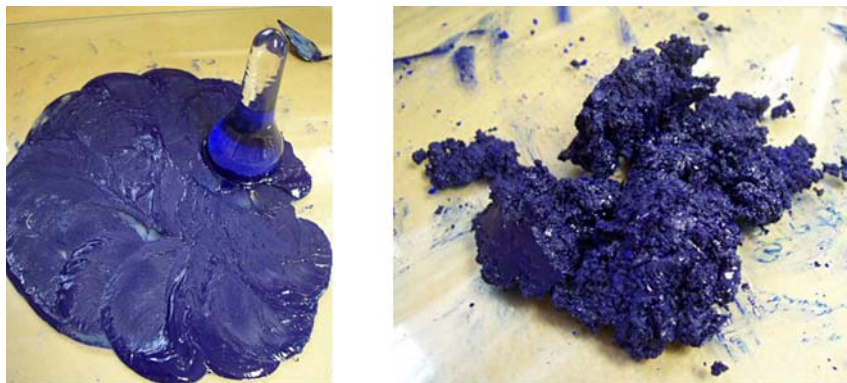
Bizonyosodjunk meg róla, hogy a beszerzett pigment megfelelő finomságú. Ha nem, akkor egy márványlapon, vagy homokfújt üveglapon az olajjal összekevert, durvább szemcsészetű pigmentet kis adagokban festőkéssel addig passzírozzuk, amíg teljesen egyöntetű anyagot nem kapunk. Ha több színt készítünk, a világosabbakkal kezdjük, hogy ne kelljen annyit tisztogatnunk az üveglap felületét. A szerszámok tisztítása terpentinnel történik. A kész festéket üres tubusokba célszerű tölteni, ügyelni kell a buborékmentességre. Minden pigmentpor más-más mennyiségű olajat vesz fel, ezt meg fogjuk tapasztalni. Általánosságban kijelenthető, hogy inkább kevesebb olaj kerüljön a festékpalba, mint több, mert a folyós festék nagyon megnehezíti a munkát, és az olaj – főleg, ha sok van belőle – sárgítja a színeket.

8. ábra.. Az olajfesték készítése. Hozzávalók, a pigment összekeverése olajjal

9. ábra. A keverés első fázisa, további pigment hozzáadása

10. ábra. Az üveg-morzsoló alkalmazása, példa a túl száraz anyagra

11. ábra. Az anyag tökéletes eldolgozása, légmentesen záródó edénybe tétele⁸

A festőszerek

A festőszerek az olajfesték festés közbeni hígítására szolgálnak.

Kiváló, saját célunknak megfelelő festőszert készíthetünk művész lenolaj, művész (nem ipari) terpentín és egy kis dammárlakk megfelelő arányú (2:2:1) elegyítésével.

A klasszikus recept a következő: 2 rész (levegőn sűrített) lenolaj, 1 rész masztixkence, 1 rész velencei terpentín, 1 rész terpentinszesz.

⁸ Forrás: <http://www.hudsonvalleypainter.com/2009/01/14/making-oil-paint/> Utols. megtekintés: 2010. szept. 24.

A színsorozat és a paletta

A színsorozat, melyet a palettára nyomunk a tubusokból, alapvetően egyéni szempontoknak kell, hogy megfeleljen. Praktikusnak kell lennie saját színkeverési szokásaink és a festendő kép színállásának szempontjaiból is. Általános szabály, hogy a színek a világos árnyalatoktól a feketéig, meghatározott, állandó sorrendben kerüljenek a palettára, hogy munka közben ne kelljen keresgelnünk. Palettát vehetünk a művészellátó üzletekben, de készíthetünk magunk is. Fontos, hogy könnyű, és az olajat nem magába szívó anyagból legyen. Műteremben festőasztalt is használhatunk, melynek lapját üveglap fedi, és lábai görgőkkel vannak ellátva, hogy könnyű legyen a mozgatása.

12. ábra. Kereskedelmi forgalomban tubusos olajfesték, kézi paletta színsorozattal, ecsetek, festőkés⁹

Az ecsetek

Saját igényeink szerint kell összeállítanunk ecsetkészletünket. A művészellátó boltokban széles a választék. Az ideális ecsetkészlet kb. 20–25 darabból áll, az egészen vékony gömbölyű ecsetektől a 4–5 cm széles lapos ecsetig. Ne hagyjuk az ecseteket beszáradni, munka után mindig tisztítsuk meg őket. Először két ujjunk között újságpapírral nyomjuk ki a sörték közül a festéket. Ha szükséges, terpentinnel öblítsük át, végül mosószappannal, langyos folyóvízben távolítsunk el belőle minden szennyeződést.

13. ábra. Olajfestéshez használatos ecsetek¹⁰

A festőállvány

Kétféle festőállványt különböztetünk meg: a műtermit és a hordozhatót. A műtermi festőállvány általában keményfából épített masszív szerkezet, mely alkalmas a kép dőlésszögének és magasságának változtatására. A *tábori* állványt általában fenyőfából készítik, hogy könnyű legyen. Három lába van, hogy ne billegjen. A tábori állvány esetében rendkívül fontos, hogy harmadik lábát, mely a kitámasztást szolgálja, úgy lehessen használni, hogy a kép síkját tetszésünk szerint állíthassuk be.

14. ábra. Műtermi festőállvány, háromlábú műtermi állvány, hordozható állvány¹¹

¹⁰ Forrás: <http://www.drawing-and-painting-techniques.com/how-to-oil-paint.html> Utolsó meg: 2210. szept. 24.

¹¹ Forrás: <http://www.artyfekt.com/easels/sketching-easels/winsor-newton-severn-sketching-easel.html> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

Festőalapok

Festőalapon azt a szilárd anyagot értjük, amire a kép készül: fatáblát, vásznat stb., az alapozás pedig az a réteg, mely az alap és a festékréteg közé kerül. Az alap ellent kell álljon a külső fizikai behatásoknak, és távol kell tartania az alapozástól a nedvességet.

A festővászon

A festővászon – ideális tulajdonságai révén – a legelterjedtebb festőalap. A vászon fő erénye, hogy jóformán korlátlan méretű, könnyű, rugalmas, kellemes a felülete, s ha a vakkeret jól megépített, nem vetemedik. Hátránya, hogy mindkét oldalán könnyen sérül, és érzékeny a levegő nedvességére. A vásznak közül a legegyszerűsebb szövésű a lenvászon. A kendervászon valamivel durvább szövésű, de alkalmas festőalapnak. A juta- vagy zsákvászon már kifejezetten durva és nincsen egyenletes szálakból szöve, a gyapotvászon pedig nyúlik. A művészellátó szaküzletek széles választékát kínálják az alapozott vásznaknak, melyek minőségére az árukból is következtethetünk. Ha házilag kívánunk vásznat alapozni, a következő három recept közül választhatunk: krétaalapozás, fél-krétaalapozás és olajalapozás.

Krétaalapozás

7%-os enyvoldattal (7dkg enyv, 1 liter víz) bekenjük a kifeszített vásznat. Fontos, hogy az enyvet 24 órával korábban áztassuk be és aztán vízfürdőben melegítsük, hogy ne veszítse el kötőerejét a túlzott felhevüléstől. Ha megszáradt, egy rész hegyikrétát és egy rész horganyfehéret összekeverünk egy rész 7%-os enyvoldattal és még melegen, széles ecsettel bekenjük vele a vásznat. Kb. egy óra száradást követően megismételjük a munkafázist. Még az alapozófesték nedves állapotában vonalzóval lehúzzuk a fölösleges anyagot a felületről, egyben jól bepaszírozva a vászon rostjaiba azt, ami rajta marad.

Fél-krétaalapozás

A fél-krétaalapozás csupán egy dologban tér el a krétaalapozástól: miután összekevertük az egy rész hegyikrétát és egy rész horganyfehéret a 7%-os enyvoldattal, még melegen, állandó kevergetés mellett hozzáadunk fél rész lenolajfirniszt.

Olajalapozás

A kifeszített festővásznat bekenjük a 7%-os enyvoldattal. A már ismertetett módon összekeverünk egy rész iszapolt krétát, egy rész horganyfehéret egy rész 7%-os enyvoldattal. A masszát folyamatosan kevergetve tovább melegítjük, és hozzáadunk 2 rész lenolajfirniszt. Ezzel az alapozóanyaggal legalább kétszer bekenjük a vásznat, a felesleget vonalzóval lehúzzuk a végén. Ezek után lenolajból és horganyfehérből sűrű festéket keverünk, és bevonjuk vele a felületet. Ha mindent jól csináltunk, az alapozás nem fénylik, tehát nincs benne túl sok olaj, és nem ad pattogó hangot száradás után, ha hátulról ujjunkal megnyomjuk.

Vakkeret

A festővásznat vakkeretre vagy – más néven – ékrámára szokták felfeszíteni. Vakkeretet legegyszerűbben a művészellátó boltokban vásárolhatunk, de készíttethetünk hozzáértő asztalossal is. A vakkeret léceinek szélén perem van, mely eltartja a vásznat a léc felületétől. A méretre kapható lécek végei csapoltak, hogy össze lehessen illeszteni őket. Az összeállítás során ügyelnünk kell a derékszögek betartására. Az ékrámához ékek is járnak, sarkonként kettő, melyek beljebb ütésével a meglazult vászon újra feszesé tehető. A nagyobb méretű vásznak vakkeretei belső merevítőkkel is rendelkeznek, ezekhez is tartozhatnak ékek.

15. ábra. Az ékráma csapolt lécei és a hozzávaló ékek¹²

A festővászon felfeszítése

A vakkeretnél oldalanként 5–6 cm-rel szélesebb festővásznat arccal az asztal lapja felé leterítjük. Felülről ráhelyezzük a vakkeretet, úgy, hogy az középen legyen. Tűzőgéppel minden oldal közepén – ideiglenesen – hozzáerősítjük a vásznat a keret oldalához. Ha meggyőződünk pozíciójának helyességéről, feszítőfogó segítségével, középről kifelé haladva feltűzzük a vásznat a keret oldalaira. Ne egy helyről kiindulva végezzük a műveletet: kezdjük az egyik oldal közepén, utána térjünk át az áttellenes oldal közepére. Minden kapocs belövése esetében ez a módszer, mert csak akkor tudjuk az adott ponton megfeszíteni a vásznat, ha az áttellenes oldalon már rögzítettük. A rögzítési pontok egymástól való ideális távolsága 5–6 cm. A feszítőfogót a vászon feszítése közben mindig húzzuk egy kicsit a sarkok irányába. Vigyázzunk, hogy egyik oldalt se húzzuk túl a vele szemben lévő rovására. Ha a vásznat felfeszítettük, az ékeket behelyezzük a keret belső sarkainak réseibe, és kalapáccsal óvatosan beütjük addig, amíg megszorulnak. Ha a vásznat nem érezzük elég feszesnek, beljebb ütjük az ékeket.

¹² Forrás: <http://muveszwebbalt.hu/spl/588259/Vakramak> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

16. ábra. Kézi tűzőgép és hozzávaló kapocs¹³

17. ábra. Vászonzeszítő fogó¹⁴

18. ábra. A vászon szélének letűzése elektronikus tűzőgéppel¹⁵

¹³ Forrás: <http://elektroexpressz.hu/spl/763287/Tuzogep> utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

¹⁴ Forrás: http://bolthely.hu/muveszkatalogus/id/01452_Vaszonzeszito_fogo_WN7030581 Utols. megt.: 2010. szept. 24.

¹⁵ Forrás: <http://bolthely.hu/festovaszna/> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

19. ábra. A felfeszített vászon kiékelte sarka¹⁶

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat!

Készítsen olajfestményt!

Állítsa össze az olajfestmény-készítéshez szükséges anyagok és eszközök listáját. Érdeklődjön szakmai környezetében ezen anyagok és eszközök beszerezhetőségéről vásároljon meg és készítsen elő mindent, amire a munka során szüksége lehet. 50 x70 cm-es feszített vászonra fessen olajfestéssel képet tetszőleges témában.

2. feladat

Készítsen tojástemperával képet!

Állítsa össze az tojástempera-technikához szükséges anyagok és eszközök listáját. Érdeklődjön szakmai környezetében ezen anyagok és eszközök beszerezhetőségéről vásároljon meg és készítsen elő mindent, amire a munka során szüksége lehet. 50 x70 cm-es feszített vászonra fessen tojástemperával képet tetszőleges témában.

3. feladat

Készítsen kazeintemperával képet!

Állítsa össze az kazeintempera-technikához szükséges anyagok és eszközök listáját. Érdeklődjön szakmai környezetében ezen anyagok és eszközök beszerezhetőségéről vásároljon meg és készítsen elő mindent, amire a munka során szüksége lehet. 50 x70 cm-es feszített vászonra fessen kazeintemperával képet tetszőleges témában.

¹⁶ Forrás: <http://www.postershop.hu/vaszonkep.htm> utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

4. feladat

Könyvtárban, az írott és elektronikus sajtóban kutasson olyan reprodukciók után, melyek demonstrálják az olaj-technika szerteágazó lehetőségeit. Keressen példákat részletgazdag, expresszív, vékony, pasztózus stb. módon vagy felfogásban készült művekre.

5. feladat

Említsen meg néhány XX. századi művészt, akik használták, használják a tempera-technikát.

6. feladat

Tekintse meg a budapesti Szépművészeti Múzeum állandó kiállításán az olasz festészetet bemutató termeket. Próbálja meghatározni a műalkotások technikáját, megkülönböztetni egymástól a lakkozott tempera- és az olajképeket.

MEGOLDÁSOK

4. feladat

Lehetséges példák:

20. ábra. Vastagon felhordott olajfesték (G. Korzhev)¹⁷

¹⁷ Forrás: http://www.rkka.es/Otros_articulos/06_art/art.htm Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24..

21. ábra. Részletgazdag festésmód (Mark Ryden)¹⁸

22. ábra. Expresszív festésmód (Willem de Kooning)¹⁹

¹⁸ Forrás: <http://www.markryden.com/paintings/index.html> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

¹⁹ Forrás: <http://www.students.sbc.edu/drahman08/womanandbicycle.html> Utolsó megtekintés: 2010. szept. 24.

23. ábra. Vékonyan festett olajkép (Henry Matisse)²⁰

24. ábra. Pasztózusan festett, lazúrokkal behangolt olajfestmény (Benczúr Gyula)²¹

5. feladat

Néhány név a sok közül:

²⁰ Forrás: <http://www.writedesignonline.com/history-culture/fauvism.htm> Utols. meg.: 2010. szept. 24.

²¹ Forrás: <http://picasaweb.google.com/lh/photo/e1lo1A0fIDWhPQy7auemug> Utols. meg.: 2010. szept. 24.

Egry József

Thomas Hart Benton

George Tooker

Patkó Károly

Aba-Novák Vilmos

Szőnyi István

Jacob Lawrence

Jared French

MUNKANYAG

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

A képzőművészet iskolája, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Bp., 1979

Kurt Wehlte: A festészet nyersanyagai és technikái, MKF-jegyzet, Bp., 1977

AJÁNLOTT IRODALOM

André Chastel: Fabulák, formák, figurák, Gondolat, Bp., 1984

Werner Hofmann: A modern művészet alapjai, Corvina, Bp., 1974

Michael Levey: A festészet rövid története, Corvina, Bp., 1981

A rajzművészet mesterei, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Bp., 1957

Richard Friedenthal: Leonardo, Gondolat, Bp., 1974

E. H. Gombrich: A művészet története, Gondolat, Bp., 1974

Herbert Reed: A modern festészet, Corvina, Bp., 1972

A(z) 0980–06 modul 023–as szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 211 01 0000 00 00	Alkalmazott fotográfus
54 211 02 0000 00 00	Bőrműves
54 211 03 0000 00 00	Bútorműves
54 211 04 0000 00 00	Dekoratór
54 211 05 0000 00 00	Díszlet- és jelmeztervező asszisztens
54 211 06 0000 00 00	Díszműkovács
54 211 07 0000 00 00	Divat- és stílustervező
54 211 08 0010 54 01	Általános festő
54 211 08 0010 54 02	Díszítő festő
54 211 09 0010 54 01	Alkalmazott grafikus
54 211 09 0010 54 02	Képgrafikus
54 211 10 0000 00 00	Keramikus
54 211 11 0000 00 00	Könyvműves
54 213 03 0000 00 00	Mozgóképi animációkészítő
54 213 03 0100 31 01	Animációs film-rajzoló
54 211 13 0010 54 01	Aranyműves
54 211 13 0010 54 02	Cizellőr
54 211 13 0010 54 03	Drágakőfoglaló
54 211 13 0010 54 04	Ezüstműves
54 211 13 0010 54 05	Fémműves
54 211 13 0010 54 06	Lánckészítő
54 211 14 0000 00 00	Porcelánfestő és -tervező asszisztens
54 211 15 0010 54 01	Bronzműves és szoboröntő
54 211 15 0010 54 02	Díszítő szobrász
54 211 15 0010 54 03	Kőszobrász
54 211 16 0010 54 01	Kézinyomó
54 211 16 0010 54 02	Kéziszövő
54 211 16 0010 54 03	Kézműves
54 211 16 0010 54 04	Textilrajzoló és modelltervező asszisztens
54 211 17 0000 00 00	Üvegműves
54 211 18 0000 00 00	Zománcműves
52 214 01 0000 00 00	Lakberendező

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

36 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató